

Bijlage 1.

Motivatie bijdragen meekoppelkansen dijkversterking

Algemeen

Het Projectplan Waterwet benoemt allereerst de maatregelen die noodzakelijk zijn voor de versterking van de dijk in het kader van hoogwaterveiligheid. Deze worden gefinancierd door Waterschap Rivierenland (verder WSRL) c.q. het Hoogwaterbeschermingsprogramma (verder HWBP). Daarnaast zijn aanvullende maatregelen opgenomen, welke zijn te verdelen in drie categorieën. Hieronder worden deze toegelicht. Deze driedeling is ook toegepast op de meekoppelkansen, zoals beschreven in bijlage 3 (Tabel meekoppelkansen dijkversterking).

Tevens wordt beschreven binnen welke context de raad in de begroting van 2020 een tweetal bestemmingsreserves heeft toegekend.

Ten slotte geeft voorliggende bijlage ook een toelichting op de keuze om al of niet financieel bij te dragen aan de meekoppelkansen die voor de dijkversterkingsprojecten Gorinchem-Waardenburg (verder GoWa) en Tiel-Waardenburg (verder TiWa) benoemd zijn.

Verdeling in drie categorieën

- Inpassen

Uitgangspunt hierbij is 'terugbrengen wat aanwezig is'. Dit gebeurt volgens de richtlijnen van nu, bijvoorbeeld in relatie tot verkeersmaatregelen. Ook wordt gekeken naar gewijzigde eisen en inzichten, en indien van toepassing, naar het corrigeren van geconstateerde onwenselijkheden. Deze zijn voor een deel omschreven binnen de Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit (opgesteld in het kader van de dijkversterkingsprojecten, waaronder voor GoWa: Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit dijkverbetering Gorinchem-Waardenburg, WSRL, mei 2015) of geconstateerd tijdens de verkenningsfase. Financiering van deze ingrepen vindt plaats door WSRL (via subsidieverlening op het dijkversterkingsproject door HWBP).

- Gastvrije Waaldijk

Dit betreft de in het Projectplan Waterwet opgenomen werkzaamheden die betrekking hebben op het project Gastvrije Waaldijk. Financiering hiervan vindt plaats via financiële middelen die voortkomen uit dit project. Hierover hebben betrokken partijen in het eerste kwartaal van 2020 een intentieovereenkomst gesloten. Tevens is afgelopen zomer een 'koers op hoofdlijnen' bepaald om een passende kostenraming voor onder andere de inrichting van de weg en van de belevingspunten te kunnen opstellen. Uitgangspunt is dat WSRL c.q. HWBP met de provincie Gelderland uitvoering op 'de lange lijn' van 80 kilometer financieren. Betrokken gemeenten dragen € 125.000,- bij ten behoeve van de verkeersaansluitingen van de kernen en voor promotie van het 'Verhaal van de Waal'. (Voor een uitgebreide toelichting op het project 'Gastvrije Waaldijk' wordt verwezen naar bijlage 5.)

- Meekoppelen

Ten slotte geeft het Projectplan Waterwet ook aan welke concrete werkzaamheden nodig zijn voor uitvoering van de meekoppelkansen. Dit zijn kansen die ontstaan doordat er de komende jaren aan de dijk wordt gewerkt en hierin kunnen meeliften ('werk met werk maken'), maar niet direct noodzakelijk voor de dijkversterking an sich. Voor financiering van deze kansen vraagt WSRL middelen van derden, waaronder de gemeente West Betuwe. Hiervoor zijn in de begrotingsbehandeling 2020 financiële middelen beschikbaar gesteld.

- Context bestemmingsreserves

In de begrotingsbehandeling van 2020 heeft de gemeenteraad de bestemmingsreserve Dijkversterking beschikbaar gesteld. Deze bestaat uit twee budgetten:

- bestemmingsreserve van € 1.400.000,= (Recreatie & Toerisme)
- bestemmingsreserve van € 600.000,= (Verkeer)

Deze reserve is te besteden binnen de context van de Gastvrije Waaldijk en de meekoppelkansen die worden gezien bij de twee dijkversterkingsprojecten.

De hoogte van het bedrag voor Recreatie & Toerisme is gebaseerd op de (kosten)raming die in Q1 2019 is opgesteld in het kader van de Gastvrije Waaldijk (14 belevingspunten á € 100.000,=). Eind Q2 2019 is vervolgens een bedrag van € 1.400.000,= opgenomen in de Perspectiefnota. Deze vormde de basis voor de begrotingsbehandeling, 2020 in Q4 2019.

Halverwege 2019 is vanuit het project Gastvrije Waaldijk aangegeven dat WSRL en provincie zouden instaan voor de uitvoering van het project over de lange, doorgaande lijn van 80 kilometer. Op basis hiervan is de intentieovereenkomst gesloten tussen betrokken partijen, met de opgave om een 'doelenboom' te beschrijven en de kosten inzichtelijk te maken. Afgelopen zomer is gebleken dat de uitvoering van het opgestelde Masterplan niet reëel is, gelet ook op de eerdere ramingen (2019). Deze uitkomst heeft geleid tot de aanpaste 'koers op hoofdlijnen' (september 2020).

Geconcludeerd wordt dat de meekoppelkansen bij dijkversterkingsproject GoWa aanhaken op versterking van uitgangspunten van Recreatie & Toerisme. Tevens wordt urgentie erkent vanuit het oogpunt van verkeerveiligheid. Dit maakt dat met een veranderende context (kosten en proces Gastvrije Waaldijk) nog steeds gesteld wordt dat binnen de kaders van het beschikbaar stellen van de bestemmingsreserve wordt gehandeld. Het college kan hiermee de onderstaande afwegingen motiveren.

Toelichting keuze om bij te dragen aan:

- Herinrichting Heuffterrein Vuren

Ten behoeve van herontwikkeling van het Heuffterrein heeft de afgelopen jaren reeds diverse malen besluitvorming plaatsgevonden bij de provincie Gelderland en de gemeente (Lingewaal en West Betuwe). Met dijkversterkingsproject GoWa ligt een kans voor om een integrale herinrichting te bewerkstelligen. Dit is met WSRL, provincie en eigenaar ook vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Met de beoogde herinrichting ontstaat een dijkpark (binnenzijde), een passende inrichting van de dijk (Gastvrije Waaldijk) en een uiterwaardepark aan de rivierzijde. Met deze kans zal Vuren opnieuw met de Waal worden verbonden. Tevens ontstaat een groot natuurgebied, aangevuld met beperkte woningbouw en zal het Buko-terrein kunnen worden meegenomen met de herinrichting. Door nu een bedrag te investeren ontstaat er een gewenst eindbeeld wat veel draagvlak heeft bij de inwoners. Deze maatregelen dragen bij aan de beleving van het rivierenlandschap en legt op recreatief vlak de verbinding tussen de kern Vuren, de Gastvrije Waaldijk en de uiterwaarden van de Waal.

Financiering van de gehele herinrichting vindt plaats door de betrokken partijen, welke de samenwerkingsovereenkomst hebben ondertekend. Over de precieze hoogte en verdeling van deze kosten vindt nog overleg plaats. Een groot deel van de benodigde maatregelen wordt bekostigd vanuit inpassing en een deel van de resterende kosten (meekoppelen) zijn vanuit de provincie subsidiabel onder de noemer 'Extra ruimtelijke kwaliteit'. Ten slotte resulteert een relatief klein aandeel om door de gemeente te bekostigen.

- **Verleggen veerstoep pont Herwijnen-Brakel**
Verkeer van en naar het Brakelse veer rijdt momenteel vanaf de Graaf Reinaldweg via de Zeiving naar de Waaldijk. Hierbij moet een stuk over de dijk naar de veerstoep worden gereden. Dit is een weg met 80 km/u-regime, waar fietsers en automobilisten een wegbreedte van circa 5 meter delen. Op dit wegvak wordt veel met (te) hoge snelheid gereden door gemotoriseerd verkeer (zeker als men nog net het vertrek van de pont lijken te kunnen halen). Deze verkeersonveilige situatie vraagt om aanpassing. Ook gelet op de toekomstige inrichting conform de Gastvrije Waaldijk. In overleg met het Veerbedrijf en WSRL is gezocht naar een oplossing voor deze onveilige situatie. Er is een goede oplossing gevonden door de veerstoep te verleggen zodat deze recht voor de Zeiving komt te liggen. Hierdoor ontstaat een kortere route naar de pont, en is het snelle doorgaande verkeer van de Waaldijk af.
- **Herinrichting Crobsche Waard Hellouw-Haaften**
De inrichting met struinpaden en uitkijkpunt in de Crobsche Waard draagt bij de aan de beleving van het uiterwaardelandschap. Bestaande struinpaden worden hierbij teruggebracht en aangevuld met nieuwe struinpaden, bijvoorbeeld over de zomerkade ten noorden van de verlengde geul. Bovendien worden de paden beter bereikbaar vanaf de dijk door middel van dijkafgangen en trappen, en beter aangesloten op de aansluitingen bij de dorpen. Hiervoor bestaat veel draagvlak bij de omwonenden: vanuit de twee aanliggende dorpen bestaat de behoefte om de uiterwaard te gebruiken als uitloopgebied en mogelijkheid voor dagrecreatie op een zomerse dag. Het ensemble Haaften – Hellouw heeft daartoe voorstellen gedaan gericht op versterken van de natuurwaarden en recreatiemogelijkheden in de Crobsche Waard. Het gaat hierbij in het bijzonder om aanleg van wandelpaden, aanleg van een plukbos en mogelijkheden voor vissen en zwemmen. Het laatste is tijdens gesprekken met vertegenwoordiging van de gemeente en de twee belangrijkste grondeigenaren in het gebied (baksteenfabrikant Wienerberger en natuurorganisatie SBNL) niet mogelijk gebleken. Wienerberger en SBNL staan -als goede burens- wel positief tegenover de verbetering van de Crobsche Waard met struinpaden en uitkijkpunt. Gezamenlijk met het door GoWa geïnitieerde plukbos in het noorden van de Crobsche Waard, zorgt dit voor een recreatieve en ecologische kwaliteitsimpuls in de Crobsche Waard.
De struinpaden en het uitkijkpunt vormen de meekoppelkansen, waarvoor de gemeente gevraagd is financieel bij te dragen. Aangezien hiermee de verbinding wordt gelegd tussen de kernen Hellouw en Haaften, de Gastvrije Waaldijk en de uiterwaarden van de Waal kan hieraan vanuit Recreatie & Toerisme worden bijgedragen.
- **Aanplant bomenrij Haaften**
Met de aanplant van een bomenrij op de dijk in Haaften (Waalbandijk) wordt tegemoet gekomen aan een afspraak die in het kader van eerdere bestemmingsplanwijziging is gemaakt. Bij deze planologische wijziging voor uitbreiding van het bedrijventerrein in Haaften, is op de dijk in zijn geheel een bomenrij doorgetekend, waarmee zicht vanuit Haaften op het bedrijventerrein gedeeltelijk wordt beperkt. Bewoners van de Buitenweg hebben deze afspraak tijdens het participatieproces van de dijkversterking expliciet naar voren gebracht. Met de ontwerpers van de projectorganisatie is gekeken in hoeverre deze wens uitvoerbaar is binnen de omstandigheden van de dijk. Uiteindelijk is -gelet op de ondergrond- een deel van de gewenste bomenrij te realiseren en hiermee wordt de eerder gemaakte afspraak zo veel mogelijk nagekomen.

Toelichting keuze om (op dit moment) niet bij te dragen aan:

- Redoute Vuren
De redoute verwijst in de vorm van een aarden wal naar de plek van een voormalige wachttoren van de Mauritslinie. Deze is beoogd gepland op het uiteinde van het Hooglandpad te Herwijnen en heeft naast cultuurhistorische waarde de mogelijkheid om een verhaallijn van de Mauritslinie aan de plek koppelen. Draagvlak bij de omgeving voor deze investering is beperkt.
Indien de redoute niet gerealiseerd wordt als meekoppelkans, zal vanuit het dijkversterkingsproject het bestaande rustpunt (c.q. uitkijkpunt) op deze locatie teruggebracht worden. Dit betreft inpassing en wordt gefinancierd door WSRL c.q. HWBP). De koppeling van de verhaallijn van de Mauritslinie kan in de toekomst worden meegenomen met de Gastvrije Waaldijk (Verhaal van de Waal).
In de afweging weegt mee, dat met inpassing de inrichting als uitkijkpunt mogelijk is met financiering vanuit de dijkversterking (WSRL/HWBP). Eventuele kwalitatieve verbeteringen zijn mogelijk binnen de context van de financiering via het project Gastvrije Waaldijk.
- Aanpassen weginrichting omdijkingen
Op een aantal plekken zijn bij de vorige dijkverbetering omdijkingen aangelegd. Dit zijn op zichzelf ontoegankelijke, grasdijken, waarmee de aan weerszijden bebouwde dijklinten bespaard zijn gebleven. De dijklinten hebben wel de doorgaande verkeersfunctie behouden, maar vallen buiten de scope van de dijkversterkingsprojecten. Echter, deze verkeersfunctie draagt bij aan de gedachte van de Gastvrije Waaldijk, als 'het lange, doorgaande lint' tussen Nijmegen en Gorinchem.
Vanuit de dijkversterking vinden hier geen maatregelen plaats. Wel wordt de kans gezien om – met maatwerk ter behoud van de lokale kenmerken- aan te sluiten bij de uitgangspunten van de inrichting conform de Gastvrije Waaldijk. Qua uitvoeringstermijn is beoogd hiermee aan te sluiten bij de reguliere beheer- en onderhoudsplanning. De financiering hiervan volgt in de basis de reguliere budgetten voor wegbeheer. Aanvullende middelen zijn nodig ten behoeve van de (maatwerk)inrichting voor continuering van de 'lange, doorgaande lijn' in het kader van de Gastvrije Waaldijk. Zoals gezegd valt dit buiten de scope van de dijkversterking en geldt dus als meekoppelkans, waarbij financiering benodigd is door de gemeente.
In de afweging weegt mee, dat op dit moment niet duidelijk is met welke inrichtingskosten voor het (maatwerk)ontwerp gerekend dient te worden, aangezien deze kosten nog niet inzichtelijk zijn gemaakt vanuit het project Gastvrije Waaldijk. Vanuit de ontwerpprincipes uit het Masterplan Gastvrije Waaldijk is eerder dit jaar door GoWa een inschatting gemaakt voor de kostenraming. Deze is volledigheidshalve opgenomen in de samenvatting in bijlage 4 (vertrouwelijk).

Toelichting keuze voor financiering (betreft reeds gemaakte keuze en valt dus buiten de besluitvorming)

- Bijdrage gemeente aan project Gastvrije Waaldijk
Zoals hiervoor benoemd heeft de gemeente zich met ondertekening van de intentieovereenkomst 'de Gastvrije Waaldijk' verbonden aan een bijdrage van € 125.000,=. Dit bedrag is bedoeld voor aansluitingen van de Gastvrije Waaldijk op de bestaande infrastructuur én voor promotie van het 'Verhaal van de Waal'.
- Reeds betaalde kosten

Voor het uitvoeren van een second opinion op de kostenramingen voor de meekoppelkansen van GoWa is expertise bij een extern adviesbureau ingehuurd. De kosten hiervan zijn reeds betaald. Tevens is reeds een beperkte bijdrage betaald aan het opstellen van een ontwerp van een meekoppelkans. Deze kosten zijn opgenomen in de samenvatting in bijlage 4 (vertrouwelijk).